

سندرم سر باد کرده ویروسی طیور و راههای پیشگیری و کنترل آن

اولین گزارش این بیماری در سال ۱۹۸۴ توسط مورلی و تامسون از آفریقای جنوبی در جوجه های گوشتی داده شد . چندی بعد بیماری یا سندرم مجددا از اروپای غربی ، آفریقای شمالی و خاور میانه در جوجه های گوشتی و مادرهای گوشتی و طیور تخمگذار تجارتي مطرح گردید . مطالعات اخیر دکتر گوتر **GOTER** در فرانسه در مرکز تحقیقات **PLOUFARGAN** و همچنین در انگلستان در موسسه تحقیقات بیماریهای طیور هاوتون نشان داد که عامل یا سندرم **SHS** طیور و رینوتراکئیت عفونی بوقلمون یا **TRT** یک پنوموویروس **PNEUMOVIRUS** میباشد . این سندرم موجب بروز علائم تنفسی و جراحاتی در روی زبان و حلق و سوراخهای دهان و بینی و لکه های خونریزی در سقف دهان گردیده و کاهش تخم مرغ به مقدار ۵ تا ۳۰ درصد و تلفاتی در حدود ۵ تا ۱۰ درصد را به وجود می آورد . مرغان تخم گذار مخصوصا مرغان مادر گوشتی به دفعات متعدد به این سندرم مبتلا می شوند و کاهش تولید تخم مرغ و افزایش تلفات در آنها دیده می شود مخصوصا در مواقعی که این سندرم همراه با آلودگیهای ثانوی میکروبی و ویروسی مانند عوامل اشیر شیاکلی ، پاستورلا مولتوسیدا ، کریزای عفونی و ویروس برونشیت عفونی می باشد . یاد آور میشود وجود و حضور عوامل فوق الذکر بر حدت و شدت و **COMPLICATION** بیماری می افزاید ، امروزه ثابت شده است که یک سروکانوزن **SEROCONVERSION** بین ویروسهای **SHS** و **TRT** وجود دارد . سه هفته پس از تزریق ویروس به جوجه های **SPF** آنتی بادی کاملی ایجاد می شود که با روش الیزا **ELIZA** و سرو نوترالیزان قابل اندازه گیری میباشد . تیترا آنتی بادی خنثی کننده دو هفته پس از تزریق ویروس به بوقلمون و سه هفته بعد از تلقیح به طیور به حد اکثر خود رسید و می توان آنرا با تست مربوطه اندازه گیری نمود . بین ویروس برونشیت عفونی و

SHS انتر فراس وجود دارد مخصوصا بین واریانتهای ویروس برونشیت عفونی و این مساله فوق العاده مهم است که در موقع واکسیناسیون طیور بر علیه SHS و TRT باید رعایت شود . ویروس برونشیت عفونی به مراتب حاد تر و قوی تر از SHS بوده و ایجاد انتر فرانس میکند . در مواقعی که عوامل میکروبی ثانوی مثل E . Coil و استافیلو کوکها و پاستورلاها و کریزای عفونی در صحنه آماده باشند یک فرم COMPLICATION به وجود می آید که در چنین شرایطی مصرف آنتی بیوتیک های وسیع الطیف در تخفیف این COMPLICATION رل اساسی خواهند داشت و باید به موقع در گله های مادر مصرف شوند تا حدت و شدت سندرم SHS به حد اقل خود تقلیل یابد و ضایعات بیماری کم شود . در این بیماری انتقال آ«تی بادی مادر به جوجه ها وجود دارد ولی هنوز انتقال ویروس به صورت VERTICAL روشن نشده است .

ب - نشانیهای سندرم SYMPTION

نشانیهای بیماری به تدریج و به ترتیب در طیور مادر گوشتی و طیور تخمگذار به شرح زیر دیده می شود :

۱ - خواب آلودگی و بی حرکتی جوجه ها

۲ - بی اشتهايي مطلق و بروزعلائم تنفسي

۳ - تورم شدید پلكها و اشك آلود بودن چشمها

۴ - چشمهای چینی شکل یا (CHINESE EYES)

۵ - جراحات در روی زبان و حلق و سوراخهای بینی و دهان و خونریزی در سقف دهان

۶ - نقصان تخم مرغ به مقدار ۵ تا ۳۰ درصد و کوچک شدن اندازه تخم مرغها

۷ - جراحات و COMPLICATION چشمی مخصوصا در مواقعی که با عامل کریزای عفونی و سایر میکروبها

تو ام باشد .

۸ - کم شدن درجه جوجه درآوری یا HATCHABILITY

۹ - در مواقعی که بیماری پیشرفته باشد ضایعات و اختلالات عصبی مانند بیماری نیو کاسل در گله دیده می شود .

۱۰ - سرانجام مرگ و میر به میزان ۰/۵ تا ۱۰ درصد مشاهده می شود .

ج - اپیدمیولوژی سندرم EPIDEMIOLOGY

در سال ۱۹۸۴ عامل رینو تراکئیت عفونی بوقلمون یا TURKEY RHINOTRACHITIS یا (TRT) با روش سرولوژیکی از مرغان تخمگذار جدا گردیده در سال ۱۹۸۷ PICAULT از کشور فرانسه موفق شد عامل سر باد کرده ویروس طیور یا SWOLLEN HEAD SYNDROM یا (SHS) از طیور و بوقلمونهایی که دارای علائم مشخص بیماری بودند جدا کند . چندی بعد در مرکز تحقیقات طیور PLOUFARGAN دخالت مستقیم عامل TRT در ایجاد سندرم SHS توسط میکروسکوپ الکترونیک به ثبوت رسید و معلوم گردید ویروس TRT در سلولهای اولیه جنین در جوجه و بوقلمون به راحتی رشد میکند با همکاریهای علمی و فنی و تحقیقاتی که بین مرکز تحقیقات Ploufargan و موسسه رن مریودر لیون فرانسه انجام شد ویروس TRT را در روی سلولهای اولیه تراشه یا نای جنین جوجه و بوقلمون رشد و توسعه دادند و با این کار تحقیقاتی توانسته واکسنهای زنده و کشته SHS را در روی سلولهای فوق الذکر و سلولهای کلیه میمون سبز افریقایی یا سلول (Vero) تهیه و تولید نمایند . در حال حاضر دامنه گسترش بیماری توسعه یافته و از اکثر کشورهای دنیا مثل فرانسه ، بلژیک ، ایتالیا ، هلند ، اسپانیا ، لیبی ، مراکش ، تونس ، مکزیک ، پاکستان ، ایران ، عراق ، و عربستان

سعودی بیماری گزارش گردیده است .

د - تشخیص سندرم **Diagnostic** :

۱ - تشخیص سندرم سر باد کرده ویروس معمولا بر مبنای علائم درمانگاهی ، نوع طیور و پیشرفت بیماری و ضایعات و **complication** که به وجود می آورد مشخص می شود .

۲ - تشخیص سرولوژیکی : با استفاده از روشهای الیز **Elisa** ایمونو فلورسانس آنتی بادی بیماری تشخیص داده می شود . باید یاد آور شوم الیزا روشی سریع و با کاربردی بالا در این بیماری استفاده می شود در حال حاضر مرکز تحقیقات **Ploufargan** و رون مریو در فرانسه یکی از مراکز رفرنس برای تشخیص این بیماری می باشند .

۳ - تشخیص تفریقی سندرم : ممکن است این سندرم با بیماریهای نیو کاسل (**ND**) برونشیت عفونی طیور **(IB)** ، کریزای عفونی (**IC**) ، لارنگو تراکتید عفونی یا (**ILT**) و پاستورلوز طیور اشتباه شود . در بیماری نیو کاسل علائم و ضایعات شدید عصبی یا **Torticolis** دیده می شود . در بیماری برونشیت عفونی نانیسم و تخم مرغ لمبه وجود دارد . در بیماری کریزای عفونی ترشحات بینی خیلی زیاد و طیور مبتلا دارای حرکت می باشند ولی در **SHS** حرکت وجود ندارد . در بیماری لارنگو تراکتید عفونی جراحات بیشتر در داخل تراشه یا نای و حلق دیده می شود .

ه - درمان در سندرم **Treatment**

به نظر می رسد در شکل کامل و نهایی سندرم سر باد کرده ویروسی طیور مخصوصا در مواقعی که بیماری با عوامل ثانویه میکروبی مانند اشیرشیاکلی ، کریزای عفونی ، پاستورلاها ، مایکو پلاسماها و عوامل ویروسی مهم دستگاه تنفس مخصوصا برونشیت عفونی همراه باشد یک نوع **Complication** در این بیماری به وجود می

آید که باید از آنتی بیوتیک‌های وسیع الطیف به مدت چهار تا پنج روز در آب آشامیدنی استفاده نمود و تظاهرات و ضایعات سندرم SHS به حد اقل ممکن تقلیل داد. یاد آور میشود ۶ تا ۸ هفته بعد از قطع آنتی بیوتیکها مجددا بیماری عود نموده و ظاهر می شود و به همین جهت است که باید در مصرف آنتی بیوتیکها نهایت دقت و هوشیاری و احتیاط را مبذول داشت.

و - پیشگیری و کنترل سندرم Prevention

رعایت اصول بهداشت و قرنطینه از اساسی ترین عوامل پیشگیری و کنترل بیماری محسوب می شود. در صورتی که با بررسی های سرولوژیکی متوجه شدیم گله مادری Pneumovirus آلوده است باید قبل از اینکه عوامل میکروبی و ویروسی دیگر فرصت پیدا کنند ومشکلات و معضلات به وجود آورند و آن فرم Complication ایجاد شود لازم است همان طور که قبلا نیز متذکر شدم از آنتی بیوتیکهای وسیع الطیف استفاده شود. در حال حاضر دو نوع واکسن زنده وکشته روغنی به ترتیب با ویروسها TRT و SHS برای طیور تهیه شده است واکسن زنده ای که با ویروس TRT تهیه گردیده است در پولتهای مادر گوشتی و تخمگذار و پولتهای تخمگذار تجارتي در سن ۱۰ هفتگی به عنوان واکسن اولیه یا Primovaccination به صورت اسپری یا آب آشامیدنی مصرف می کنند و در صورت لزوم میتوان از همین واکسن به عنوان راپل در دومین واکسیناسیون نیز در سن ۱۴ - ۱۶ هفتگی در آب آشامیدنی استفاده نمود. باید توجه داشت که واکسن TRT را در جوجه های گوشتی به خاطر انتر فرانسی که با ویروس برونشیت عفونی مخصوصا واکسن برونشیت عفونی که با واریانت ها تهیه شده باشد ایجاد می کنند نباید تو اما مصرف گردد. واکسن کشته روغنی SHS که با ویروس SHS تهیه گردیده است بیشتر در سن ۲۰ تا ۲۲ هفتگی یعنی دو هفته پیش از شروع تخمگذاری در

پولتهای تخمگذار و مادر های گوشتی مصرف می گردد . در حال حاضر چهار نوع واکسن کشته روغنی SHS به

صورت زیر :

۱ - منووالان (SHS Vaccine)

۲ - بی والان (ND Vacc + SHS Vacc)

۳ - تری والان (ND Vacc + IB Vacc + SHS Vacc)

۴ - وواکسن چهار تایی (ND Vacc + IB Vacc + EDS Vacc + SHS Vacc)

تهیه و توزیع می گردد .

منابع :

Sindrom della testa gonfia (S.H.S) nel broiler - (۱۹۸۹) ;Asdrubali G/ et a -

Veterinari n. 7/8, 49-52 Documenti

Le syndrome infectieux de la - (Drouin P., Toux J.Y., picault J.P., (1958 -

۴۶۰,۹۳ gross teta chez l' espece poule . L ' Aviculteur

enflees un Goatr E., Danguy R., Payet A. (1958) – Syndrom des tetes –
.conteminat viral ? L' Aviculteur 461, 33

S.I.G.T. ; Observation et recherches aux pays – Bas . L' – (Goren E (1986 –
. Aviculteur 467 , 46

Morley A . J., ThomsonD.K. (1984) – Swollen Head Syndrom in brailer –
.chichens . Avian Diseases 28,238

head syndrome in broiler breeders . The O' Brien J.D.p. (1985) – Swollen –
.Veterinary Record 117,616

Picault J . P., Drouin P., Lamande J., Toux J.Y., Marter I., Giraud P . –
Syndrom infectieux De gonflement de la tete 9 S.I.G.T.) : bilan – (1986
. recherches etiologiques . L, Aviculteur 467 , 43 actuel des

Giraud P., Drouin P., Guittet M., Benne jean G., Lamande J., „Picault J.P –

C. (1987) – Isolation of a T.R.T.V – Like virus from Toquin D., Gueguen . head syndrome . The Veterinary Record 121 , 135 – chickens with Swollen

P., Drouin P., Lamande J., Toquin D., Gueguen C., Picault J.P., Giraud –

M., Benne jean G. (1987) – Une etiologie Kles V., Morin M ., Guittet infectieuse de la dind . L' Aviculteur 481, commune avec la rhinotracheite .74

Swelling syndrome , a New problem for yemen . Sarakbi T. – Head – . (Poultry (1988

P.J., chettle N.J., Gough R.E., Collins M.S. (1987) . antibodies to Wyeth – chickens with swollen head syndrome . The Veterinary Record T.R.T. in .120,286

دکتر اسداله توسلی

مرکز اطلاع رسانی طیور ایران

www.bankpoultry.ir

<https://t.me/bankpoultry>